

Colombia: Rekruttering av barn og unge til irregulære væpnede grupper

- Hvordan rekrutterer de ulike irregulære væpnede gruppene som opererer i Colombia sine medlemmer?
- I hvilken grad gir myndighetene beskyttelse til barn og unge som står i fare for å bli rekruttert, eller som allerede har blitt rekruttert?

Kort om kildesituasjonen

Informasjonen i denne responsen baserer seg mye på skriftlige kilder som blant andre InSight Crime, International Crisis Group (ICG) og The New Humanitarian. InSight Crime og ICG har en god oversikt over sikkerhetssituasjonen i flere latinamerikanske land og regnes som pålitelige kilder som også brukes i forskningsmiljøet ved UiO. The New Humanitarian har en artikkel som tar opp rekruttering til væpnede grupper spesielt, og som også viser til FNs tall over unge som har blitt rekruttert.

I tillegg til skriftlige kilder, har Landinfo brukt informasjon innhentet på en informasjonsinnhentingstrekk til Bogotá, Colombia i mai 2019. Her møtte Landinfo blant andre forskningssenteret CERAC, som jobber med fred og konfliktstudier, og også Flyktninghjelpens kontor i Bogotá.

Bakgrunnsinformasjon

Store deler av geriljaen FARC (Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia – Colombias revolusjonære væpnede styrker) la ned våpnene i 2017 etter at en fredsavtale mellom FARC og colombianske myndigheter kom på plass i 2016. Om lag 7000 FARC-soldater demobiliserte som følge av fredsavtalen. Nye væpnede grupperinger i FARC-kjølvan har imidlertid kommet til. Både dissidenter fra FARC og personer som tidligere ikke har vært tilknyttet FARC, har dannet egne nye grupper (ICG 2020, s. 12).

De nye gruppene fyller delvis tomrommet etter FARCs tilstedeværelse. Geriljaen ELN (Ejército de Liberación Nacional – Den nasjonale frigjøringshær) har styrket sitt nærvær og gjør seg mer og mer gjeldende (ICG 2020, s. 12). I tillegg er det etterkommere av paramilitære grupper og narkogrupper som kjemper om kontrollen i enkelte områder. Mange av gruppene er uten formelt lederskap og synes å være uten struktur. Noen av gruppene skifter også stadig navn, og det er vanskelig å identifisere dem (Garcia, møte i 2019).

De fleste av de nye grupperingene mangler en ideologisk/politisk plattform. Dette står i motsetning til hva blant annet FARC opprinnelig sto for – en omfordeling av goder gjennom omfattende jordreformer. De nye gruppene skyr ingen midler for å oppnå sine mål som er både økonomisk og politisk motivert (CERAC, møte i Bogotá mai 2019; Flyktningshjelpen, møte i Bogotá mai 2019).

Det er særlig sosiale ledere som lider under de ulike væpnede gruppenes framferd. Sosiale ledere er et vidt begrep og de har ulike roller. Urfolkenes sosiale ledere kjemper for sin kultur og sitt språk. Andre er fagforeningsledere for bønder og jordbruksarbeidere som kjemper for dyrking av alternative lovlige jordbruksprodukter (Semana 2020). Etter at fredsavtalen ble inngått i 2016, har minst 415 sosiale ledere blitt drept og hundrevis blitt trakassert og tvunget til å forlate sine områder. For veldig mange flere er prisen å legge ned arbeidet. Dissidenter fra FARC og lokale bander skal stå bak de fleste drapene, ifølge påtalemyndighetene (ICG 2020, s. 13).

Grunnene til at sosiale ledere (i vid forstand) er en så utsatt gruppe, er sammensatt. Colombianske myndigheter trekker fram økonomiske motiver og ser på drapene og volden som rene forbrytelser uten politiske motiv. Frivillige organisasjoner ser på drapene som et uttrykk for de væpnede gruppenes måte å underminere fredsavtalen på. Sosiale ledere spiller en aktiv rolle i implementeringen av fredsavtalen. Deres politiske handlinger er nettopp å oppfylle fredsprosessens mange forpliktelser, blant annet når det gjelder omdisponering av jord, urfolks rettigheter og finne alternative jobbmuligheter i stedet for produksjonen av coca. Drapene på de sosiale lederne hindrer denne utviklingen (Semana 2020; ICG 2020, s.13-15). Les mer om drap på sosiale ledere i Landinfos respons (2020).

Covid-19 har gitt irregulære væpnede grupper ytterligere makt. I fravær av statlige aktører har gruppene tatt loven i egne hender og innført ulike typer sanksjoner overfor befolkningen hvis de bryter gruppenes covid-19-regler (ICG 2020, s. 25).

Kort om tvang vs. frivillig rekruttering

Hvorvidt unge personer tvinges inn i de ulike væpnede gruppene eller om de går inn i rollen frivillig, kan diskuteres. Det kan virke som det ofte ikke dreier seg om

direkte tvang, selv om det forekommer, men mer overtaling og lokking med mulighetene for et bedre liv, noe som kan utgjøre en slags indirekte tvang. Mange unge har ikke andre alternativ for å opprettholde livet. Andre blir regelrett bortført av væpnede grupper, og tvinges dermed til å utføre oppdrag.

Grad av vilje er individuelt. De fleste som tidligere gikk inn i FARC, var 14-16-årige jenter og gutter. Mange ble med i gruppen mer eller mindre frivillig. Det er ulik grad av frivillighet for den enkelte, ifølge en representant for en NGO (meldingsutveksling, oktober 2020).

Økt rekruttering etter fredsavtalen

Rekruttering av mindreårige til ikke-statlige væpnede grupper er en strategi for å øke antall bevæpnede. Et eget register, Registro Único de Víctimas, har registrert 8798 barn som har blitt presset inn i væpnede grupper (Loaiza 2020b). Det er ikke oppgitt hvilken periode dette tallet gjelder for.

Det var færre mindreårige som ble rekruttert da fredsforhandlingene mellom FARC og colombianske myndigheter pågikk i 2015-2016, men rekrutteringen tok seg opp igjen da nye grupper kom til og fylte tomrommet etter FARC. FN viser til tall over antall mindreårige som har blitt rekruttert i løpet av 2019: 293 mindreårige. Dette var over 70 % flere enn i 2017 (Taylor 2020). En annen artikkel opplyser at i perioden fra 2017 til 2019 ble 311 mindreårige rekruttert, hovedsakelig av ELN og FARC (Acosta 2020).

Ifølge en artikkel i The Telegraph økte tvungen rekruttering med 73 % mellom 2017 og 2018. FN mener at tallene trolig bare er toppen av isfjellet, siden de fleste tilfeller ikke blir rapportert i frykt for represalier. Det vises til konkrete eksempler på at ungdom kidnappes, for senere å bli innrullert i rekkene til militante grupper (Charles 2020).

Mer enn 7400 mindreårige ble tvangsrekruttert mellom 1985 og 2019. Artikkelen problematiserer ikke videre begrepet «tvang» (Acosta 2020).

En forsker som forsker spesielt på barndom og konfliktområder, viser til konkrete eksempler på at ELN kidnappet fem barn i provinsen Antioquia (nordvest for Bogotá) i mai 2020. I juni 2020 ble to unge jenter på 12 og 14 år tvunget til å slutte seg til en kriminell gruppe (oppgir ikke navnet på gruppen). 128 tilfeller av rekruttering ble registrert mellom januar og april 2020. Dette er mer enn dobbelt så mange som i samme periode i 2019. Det ble registrert 30 tilfeller i april, da store deler av landet var stengt ned pga. covid-19 (Loaiza 2020a).

Hvordan rekrutterer de ulike irregulære væpnede gruppene sine medlemmer?

Covid-19 har ført til større rekruttering

Rekrutteringen av mindreårige har økt etter at Colombia «stengte ned» fra april til september pga. covid-19, og opplevde et stort antall smittede og døde. Situasjonen med covid-19 og nedstenging har blitt utnyttet til å rekruttere barn, ifølge NGOer, lærere og sosiale ledere (som sitert i Taylor 2020). Enkelte barn blir tvunget inn i voldelige grupper, men de fleste blir fristet av tanken på mat og rikdom, dvs. at de slutter seg til grupperingene uten tvang. Ofte trenger ikke gruppene bruke tvang siden tilhørighet til gruppen fremstår som attraktivt. En del unge jenter rekrutteres som kjæresten til medlemmer, mens andre tvinges inn som sex-slaver. Pandemien har gjort denne situasjonen mer aktuell siden mangel på arbeid og inntekt har økt. Væpnede grupper bruker covid-19 og unntakstilstanden til å få mer kontroll over befolkningen. Dette skjer spesielt i området Catatumbo i provinsen Norte de Santander på grensen til Venezuela. I dette området er særlig geriljagruppen ELN aktiv (Taylor 2020).

Grunnen til at de unge er ekstra sårbare og mottagelige for rekruttering under covid-19-pandemien, er blant annet at skolene er stengt for undervisning og barna er hjemme. Skolen har på mange måter fungert som en beskyttelse, både mot rekruttering til væpnede grupper og også mot vold i hjemmet. Så lenge barna er på skolen, har de en fast ramme og lever innenfor et system. Når skolehverdagen blir borte, mister de strukturen i hverdagen. Mange av barna har foreldre som heller ikke er på jobb, og de lever under dårlige økonomiske forhold. De væpnede gruppene utnytter situasjonen og ser muligheten til å lure disse barna eller til å true foreldrene til å tvinge barna til å slutte seg til de væpnede gruppene, ifølge en forsker som forsker spesielt på barndom og konfliktområder (som sitert i Loaiza 2020a; Loaiza 2020b). Barna tas vekk fra foreldrene, de blir utstyrt med kamouflasjeuniform og våpen, og blir plassert i et hierarkisk kommandosystem. Barna settes til å utøve spesielle oppgaver som våpenhandel, narkotikahandel eller at de opptrer som spioner overfor andre væpnede aktører (Loaiza 2020b).

Dårlig økonomi og manglende jobb gir grobunn for at barna rekrutteres

Noen av barna utfører oppgaver for de væpnede gruppene mens de fortsatt bor hjemme. Dette skjer med foreldrenes aksept. Foreldrene er ofte i en håpløs situasjon, både økonomisk og sikkerhetsmessig. Det kan være økonomisk gunstig å ha et barn boende hjemme som utfører oppdrag for en irregulær væpnet gruppe. Dette kan både gi en inntekt til familien i form av penger, mat og klær, og en type beskyttelse fra den væpnede gruppen. Barnet fungerer på mange måter som en sikkerhet (Loaiza 2020b). Mat blir brukt som et middel til å få de unge til å utføre små ærender for gruppene, som å være budbringer (ICG 2020, s. 18).

Trusler, men også falske løfter om et bedre liv, er ofte en grunn til at barn og unge lar seg rekruttere (Acosta 2020). Den dårlige økonomien og manglende

jobbmuligheter har slått enda hardere ut under covid-19. ELN og FARC tilbyr unge betaling for å slutte seg til dem. I tillegg er det eksempler på at de arrangerer fritidsaktiviteter som fotballkamper for ungdom for å overbevise dem om å bli med (HRW 2020). Noen blir med frivillig, noen blir hjernevasket til å tro at det venter et bedre liv, mens andre blir skjenket fulle og bortført/kidnappet (Charles 2020).

Hvor i Colombia skjer rekrutteringen av barn og unge?

Rekruttering av barn og unge skjer langs hele Stillehavskysten: Choco, Valle del Cauca, Narino og deler av Putumayo. Også i området Catatumbo (Norte del Santander), Arauca, Meta, deler av Guaviare og Bajo de Cauca og Magdalena Medio. I disse områdene rekrutteres barn til både ELN og til dissidentgrupper av FARC. Enkelte steder konkurrerer de ulike gruppene om territorial kontroll. Det er ikke alltid like lett å identifisere de ulike aktørene. Noen grupper forsvinner for en periode, for så å dukke opp igjen. Navnene på de ulike gruppene brukes enkelte ganger om hverandre, og det er ikke alltid lett å vite hvilket navn de ulike gruppene opererer under (Loaiza 2020b). Rekruttering til irregulære grupper skjer ikke bare på landsbygda, men også i Bogotá. En gruppe kalt *los Paisas*, en paramilitær gruppe som oppstod etter at paraplyorganisasjonen av paramilitære grupper, AUC, ble oppløst i 2005, rekrutterer mindreårige sørvest for Bogotá. Organisasjonen skal ha rekruttert minst ti mindreårige i januar 2020, før de ble transportert til provinsen Antioquia (Loaiza 2020a).

I hvilken grad gir myndighetene beskyttelse til barn og unge som står i fare for å bli rekruttert, eller som allerede har blitt rekruttert?

Manglende tilstedeværelse fra statlige aktører gir de ulike irregulære væpnede gruppene mulighet til å operere fritt og til å drive rekruttering. Det er ingen tillit til politiet i befolkningen. Enkelte steder hevdes det at de irregulære gruppene står i allianse med myndighetene, og at de derfor unnlater å gripe inn (Loaiza 2020b).

Sosiale ledere har ved flere anledninger vist til bånd mellom væpnede irregulære grupper og medlemmer av sikkerhetstjenesten eller regjeringen. Myndighetene nekter for denne forbindelsen (ICG 2020, s. 23). Det synes å være vanskelig å vite omfanget av denne forbindelsen, men det er på det rene at myndighetene har noen bånd til enkelte paramilitære grupper (ICG 2020, s. 24; Garcia, møte i Bogotá mai 2019).

Om Landinfos responser

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos responser er basert på opplysninger fra nøye utvalgte informasjonskilder, og kan bygge på både skriftlig og muntlig kildemateriale. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo, og er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema. Responsene er utarbeidet innenfor korte frister, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

- Acosta, L.J. (2020, 30. januar). Armed groups in Colombia are still recruiting children, NGOs say. *Reuters*. Tilgjengelig fra <https://www.reuters.com/article/us-colombia-conflict/armed-groups-in-colombia-are-still-recruiting-children-ngos-say-idUSKBN1ZT2T7> [lastet ned 12. oktober 2020]
- Charles, M. (2020, 21. mai). Abducted, brainwashed and plied with alcohol: Farc's child soldiers. *The Telegraph*. Tilgjengelig fra <https://www.telegraph.co.uk/global-health/terror-and-security/abducted-brainwashed-pliedwith-alcohol-farcs-child-soldiers/> [lastet ned 25. oktober 2020]
- HRW, dvs Human Rights Watch (2020, 22. januar). "The Guerrillas Are the Police". New York: HRW. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/report/2020/01/22/guerrillas-are-police/social-control-and-abuses-armed-groups-colombias-arauca> [lastet ned 12. oktober 2020]
- ICG, dvs. International Crisis Group (2020, 6. oktober). *Leaders under Fire: Defending Colombia's Front Line of Peace*. Brussel: ICG. Tilgjengelig <https://www.crisisgroup.org/latin-america-caribbean/andes/colombia/82-leaders-under-fire-defending-colombias-front-line-peace> [lastet ned 7. oktober 2020]
- Landinfo (2020, 3. februar). *Colombia: Fremvekst av ulike væpnede aktører etter fredsprosessen, og drapene på sosiale ledere*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2020/02/Colombia-respons-Fremvekst-av-ulike-v%C3%A6pnede-akt%C3%B8rer-etter-fredsprosessen-og-drapene-p%C3%A5-sosiale-ledere-03022020.pdf> [lastet ned 13. oktober 2020]
- Loaiza, L. (2020a, 22. juni). Armed Groups in Colombia Target Children Amid Pandemic. *InSight Crime*. Tilgjengelig fra <https://www.insightcrime.org/news/brief/coronavirus-recruitment-minors-colombia/> [lastet ned 19. oktober 2020]
- Loaiza, L. (2020b, 28. august). How Colombia's Lockdown Created Ideal Conditions for Child Recruitment. *InSight Crime*. Tilgjengelig fra <https://www.insightcrime.org/news/analysis/colombia-lockdown-child-recruitment/> [lastet ned 9. oktober 2020]

Semana (2020a, 7. januar). Lider social asesinada en Putumayo guiaba procesos de sustitucion de cultivos ilícitos. *Semana*. Tilgjengelig <https://www.semana.com/nacion/articulo/lider-social-asesinada-en-putumayo-guiaba-procesos-de-sustitucion-de-cultivos-ilicitos/647362/> [lastet ned 26. oktober 2020]

Taylor, L (2020, 10. september). How Colombia's armed groups are exploiting COVID-19 to recruit children. *The New Humanitarian*. Tilgjengelig fra <https://www.thenewhumanitarian.org/news-feature/2020/09/10/Colombia-conflict-armed-groups-child-recruitment> [lastet ned 9. oktober 2020]

Muntlige kilder

CERAC, dvs. Conflict analysis Resource Center. Møte i Bogota mai 2019.

CERAC er et forskningsinstitutt i Bogotá. Senteret forsker på fred og konflikter og er svært godt oppdatert på den politiske og menneskrettslige situasjonen i Colombia.

Flyktninghjelpens kontor i Bogotá. Møte i Bogotá mai 2019.

Garcia, M., Country Director, Jesuit Refugee Service. Møte i Bogotá 4. mai 2019.

Jesuit Refugee Service er en del av paraplyorganisasjonen Jesuit Network. Organisasjonen jobber med flyktinger og migranter i en rekke land, blant annet i Venezuela, Colombia, Ecuador og Mexico. Jesuttbevegelsen har fem kontorer i Colombia som mottar colombianske internt fordrevne og venezuelanske migranter.

Representant for en NGO. Meldingsutveksling 9. oktober 2020.

Representanten har jobbet flere år i Colombia for ulike organisasjoner, men er nå stasjonert i Oslo.

© Landinfo 2020

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.